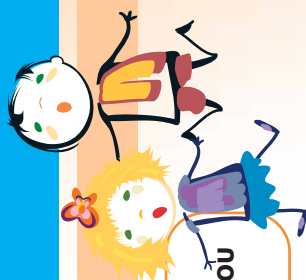

Εποχή του Χαλκού

Γώσ και γιατί μετακινούμαστε;

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;
 Ανακρίνω τις πηγές που ακολουθούν και εντοπίζω τεκμήρια για τους λόγους μετακίνησης. Συγκρίνω τις απαντήσεις μου με το παιδί που κάθεται δίπλα μου και συζητώ.

 Γιατί μετακινούνται οι άνθρωποι;	Λόγοι για τους οποίους μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;	Τεκμήρια που υποστηρίζουν αυτά που έγραψα στη διπλανή στήλη
1. Μετακινούνταν για να	1. Μετακινούνταν για να	1.
2. Μετακινούνταν για να	2. Μετακινούνταν για να	2.
3. Μετακινούνταν για να	3. Μετακινούνταν για να	3.

Εποχή του Χαλκού

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;

Πηγή 1: Φωτογραφία από ναυάγιο πλοίου που ανακαλύφθηκε στην περιοχή Ουλούμπουρουν στα παράλια της Μικράς Ασίας (σημερινή Τουρκία) στο οποίο βρέθηκαν τα διπλανά αντικείμενα.
Πηγή: <http://sara.theellisschool.org/shipwreck>

Πηγή 2: Φωτογραφία ταλάντου χαλκού από την Κύπρο (ναυάγιο Ουλούμπουρουν).
Πηγή: <http://sara.theellisschool.org/shipwreck>

Πηγή 3: Φωτογραφία ταλάντου χαλκού από τη Μικρά Ασία (ναυάγιο Ουλούμπουρουν).
Πηγή: <http://sara.theellisschool.org/shipwreck>

Πηγή 4: Φωτογραφία χρυσού κοσμήματος από την Αίγυπτο (ναυάγιο Ουλούμπουρουν).
Πηγή: <http://sara.theellisschool.org/shipwreck>

Πηγή 5: Φωτογραφία δοντιών ιπποπόταμου από την Αίγυπτο (ναυάγιο Ουλούμπουρουν).
Πηγή: <http://sara.theellisschool.org/shipwreck>

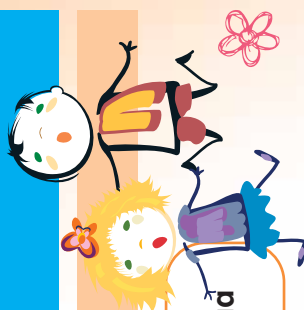
Πηγή 6: Φωτογραφίες από τα ερείπια της Τροίας στη Μικρά Ασία (σημερινή Τουρκία). Οι αρχαιολογικές έρευνες έδειξαν ότι η πόλη πολύ πιθανόν να καταστράφηκε από πόλεμο την Εποχή του Χαλκού.
Πηγή: http://istoria-archaiologia.blogspot.com/2009/09/blog-post_22.html

Εποχή του Χαλκού

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού; Πώς μετακινούνταν;

Πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;

Ποια μέσα χρησιμοποιούσαν για τις μετακινήσεις τους; Ανακρίνω τις πηγές που ακολουθούν και εντοπίζω τεκμήρια για τους λόγους μετακίνησης. Συγκρίνω και συζητώ τις απαντήσεις μου με το παιδί που κάθεται δίπλα μου.

Πώς μετακινούνται οι άνθρωποι;	Τρόποι με τους οποίους μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού:	Τεκμήρια που υποστηρίζουν αυτά που έγραψα στη δίπλανή στήλη
1. Μετακινούνταν με	1. Μετακινούνταν με	1.
2. Μετακινούνταν με	2. Μετακινούνταν με	2.
3. Μετακινούνταν με	3. Μετακινούνταν με	3.

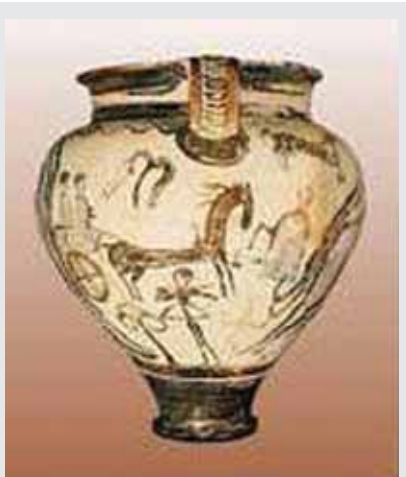
Εποχή του Χαλκού

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;
Πώς μετακινούνταν;

Πηγή 1: **Τοιχογραφία** που βρέθηκε στη Σαντορίνη, Ελλάδα (Εποχή του Χαλκού)
Πηγή: <http://www.nature.com>

Πηγή 2: **Φωτογραφία** αγγείου που βρέθηκε στην αρχαία Έγκωμη, Κύπρο (Εποχή του Χαλκού).
Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο, Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου.

Πηγή 3: **Λεπτομέρεια από μωσαϊκό** που βρέθηκε στην πόλη Ουρ, Μεσοποταμία, σημερινό Ιράκ (Εποχή του Χαλκού)
Πηγή: <http://www.historywiz.com/exhibits/destructionofsumer.html>

Πηγή 4: **Αναπαράσταση από αγγείο**, που βρέθηκε στην Κύπρο (Εποχή του Χαλκού).
Πηγή: <http://www.salimbeti.com/micenei/chariots.htm>

Πηγή 5: **Φωτογραφία πήλινης δημιουργίας** που βρέθηκε στην Κύπρο (Εποχή του Χαλκού).
Πηγή: <http://www.salimbeti.com/micenei/chariots.htm>

Εποχή του Χαλκού**Πώς και γιατί μετακινούμαστε;**

Πού και πώς έχτιζαν τις πόλεις τους οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;

Τι μας λένε οι πηγές για τον τρόπο με τον οποίο ήταν κτισμένη η πόλη της Έγκωμης;

Ερευνώ τις πηγές, συζητώ τα ερωτήματα με τα παιδιά της ομάδας μου και συμπληρώνω τον πίνακα που ακολουθεί.

Ερώτημα	Πηγές	Πληροφορίες – Τεκμήρια
Τι μας λένε οι πηγές για τον τρόπο με τον οποίο ήταν σχεδιασμένη η πόλη (δρόμοι, κτήρια, ...);		
Τι μας λένε οι πηγές για τα τείχη της πόλης (υλικό, μέγεθος, χρησιμότητα,...);		
Τι μας λένε οι πηγές για τον τρόπο με τον οποίο ήταν κτισμένα τα σπίτια της πόλης (υλικό, σχήμα, δωμάτια, ...);		

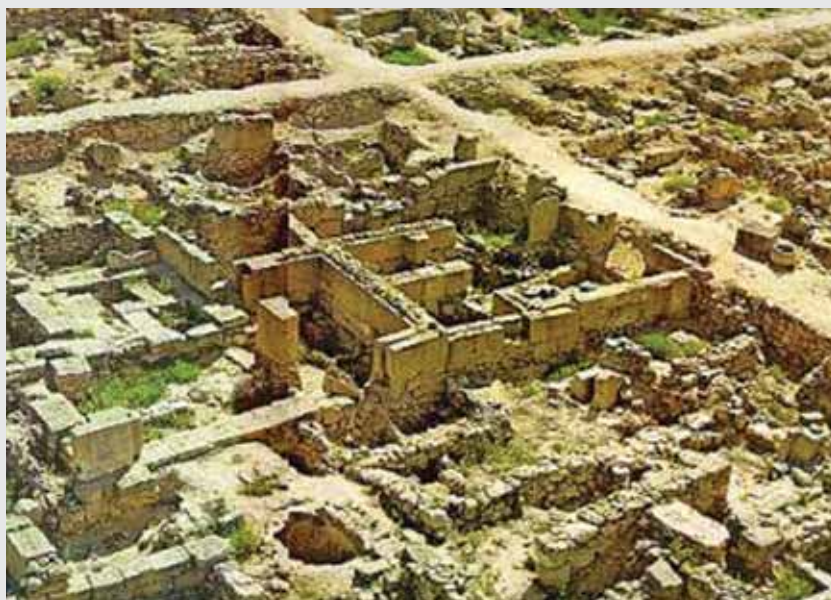
Πηγή 1: Αεροφωτογραφία του χώρου της αρχαίας πόλης της Έγκωμης από το Google Earth

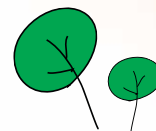
Εποχή του Χαλκού

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πού και πώς έχτιζαν τις πόλεις τους οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;

Πηγή 2: Φωτογραφία με ερείπια από την πόλη της Έγκωμης
Πηγή: <http://195.14.149.87/directory/printable-topic.rx?tid=69880>

Πηγή 3: Γραπτό κείμενο

Γύρω από την πόλη της Έγκωμης υπήρχαν «**κυκλώπεια τείχη**», τα οποία την προστάτευαν από τους εχθρούς. Ήταν χτισμένα με μεγάλους ογκόλιθους στη βάση και πλιθάρια στο πάνω μέρος. Στις τέσσερις πύλες (εισόδους) του τείχους, ήταν χτισμένοι πύργοι.

Πηγή 4: Γραπτό κείμενο

Ίσιοι, πλατιοί **δρόμοι** διέσχιζαν την πόλη και διασταυρώνονταν κάθετα. Στο κέντρο, σχεδόν, της πόλης, υπήρχε μια **πλατεία**, με **δημόσια κτήρια** ολόγυρα.

Πηγή 5: Γραπτό κείμενο

Τα **σπίτια** είχαν αρκετά δωμάτια, χτισμένα στις τρεις πλευρές μιας τετράγωνης αυλής. Είχαν πολλές ανέσεις, όπως λουτρά με **λουτήρες** και καλοκτισμένα **αποχωρητήρια με αποχετευτικό σύστημα**. Υπολογίζεται πως τα σπίτια πρέπει να ήταν **διώροφα**, χτισμένα με μεγάλες πελεκητές πέτρες.

Πηγή 6: Γραπτό κείμενο

Στην πόλη της Έγκωμης βρέθηκαν και τρεις **ναοί**, χτισμένοι επίσης με πελεκητές πέτρες. Ένας από τους ναούς συγκοινωνούσε κατευθείαν με τα **εργαστήρια κατεργασίας χαλκού**, γιατί η μεταλλουργία βρισκόταν κάτω από τον έλεγχο των ιερέων.

Πηγή 7: Γραπτό κείμενο

Αν και δεν είναι αρχαιολογικά τεκμηριωμένο, είναι πιθανόν οι κάτοικοι της πόλης να δημιούργησαν στις εκβολές του ποταμού ένα πλωτό κανάλι, που ένωνε την πόλη με το **λιμάνι** και τη θάλασσα, διευκολύνοντας έτσι την εξαγωγή των εμπορευμάτων.

Εποχή του Χαλκού**Πώς και γιατί μετακινούμαστε;**

Πού και πώς έκτιζαν τις πόλεις τους οι άνθρωποι κατά την Εποχή του Χαλκού; Μελετώντας πόλεις σε άλλες περιοχές της γης.

Ανακρίνω τις πηγές. Συνεργάζομαι με τα παιδιά της ομάδας μου για να διερευνήσω τα 4 ερωτήματα που ακολουθούν.

Λέξεις και φράσεις που θα μας βοηθήσουν:

- αποκλείεται,
- δεν υπάρχουν ενδείξεις που να δείχνουν ότι
- ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα,
- όλες οι ενδείξεις φανερώνουν πως...,
- σίγουρα...

Κρατώ σημειώσεις δίπλα από κάθε πηγή για να θυμάμαι τις υποθέσεις και τα συμπεράσματά μας. Συγκεντρώνω τις απαντήσεις μας πιο κάτω:

1. Πού κτίστηκαν οι πόλεις;

Ουρ

Χαζόρ

Χαττούσα

Κνωσός

Μυκήνες

Έγκωμη

2. Ποια υλικά φαίνεται να χρησιμοποιήθηκαν στην κατασκευή των πόλεων αυτών;

Ουρ

Χαζόρ

Χαττούσα

Κνωσός

Μυκήνες

Έγκωμη

Εποχή του Χαλκού**Πώς και γιατί μετακινούμαστε;**

Πού και πώς έκτιζαν τις πόλεις τους οι άνθρωποι κατά την Εποχή του Χαλκού; Μελετώντας πόλεις σε άλλες περιοχές της γης.

3. Υπήρχαν άραγε τείχη γύρω από τις πόλεις;

Ουρ

Χαζόρ

Χαττούσα

Κνωσός

Μυκήνες

Έγκωμη

4. Υπάρχουν τεκμήρια που να δείχνουν αν αυτές οι πόλεις ήταν δυνατές και πλούσιες;

Ουρ

Χαζόρ

Χαττούσα

Κνωσός

Μυκήνες

Έγκωμη

Εποχή του Χαλκού**Πώς και γιατί μετακινούμαστε;**

Πού και πώς έκτιζαν τις πόλεις τους οι άνθρωποι κατά την Εποχή του Χαλκού; Μελετώντας πόλεις σε άλλες περιοχές της γης.

Πηγή 1α: Αναπαράσταση της Πόλης Ουρ

Η πόλη είχε κτιστεί κατά την Εποχή του Χαλκού από τους Σουμέριους. Πού; Κοντά στη θάλασσα, πολύ κοντά στον ποταμό Ευφράτη στον Περσικό κόλπο. *Περιοχή Μεσοποταμίας, σημερινό Ιράκ.*

Πηγή εικόνας: <http://islahicentre.org/tag/ur>

Πηγή 1β: Φωτογραφία των ερειπίων της πόλης Ουρ που βρέθηκαν μετά από ανασκαφές
 Η πόλη είχε κτιστεί κατά την Εποχή του Χαλκού από τους Σουμέριους. Πού; Κοντά στη θάλασσα, πολύ κοντά στον ποταμό Ευφράτη, στον Περσικό κόλπο. *Περιοχή Μεσοποταμίας, σημερινό Ιράκ.*

Πηγή φωτογραφίας: <http://tainn.wordpress.com/2011/07/09/city-gods-of-sumer>

Εποχή του Χαλκού

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

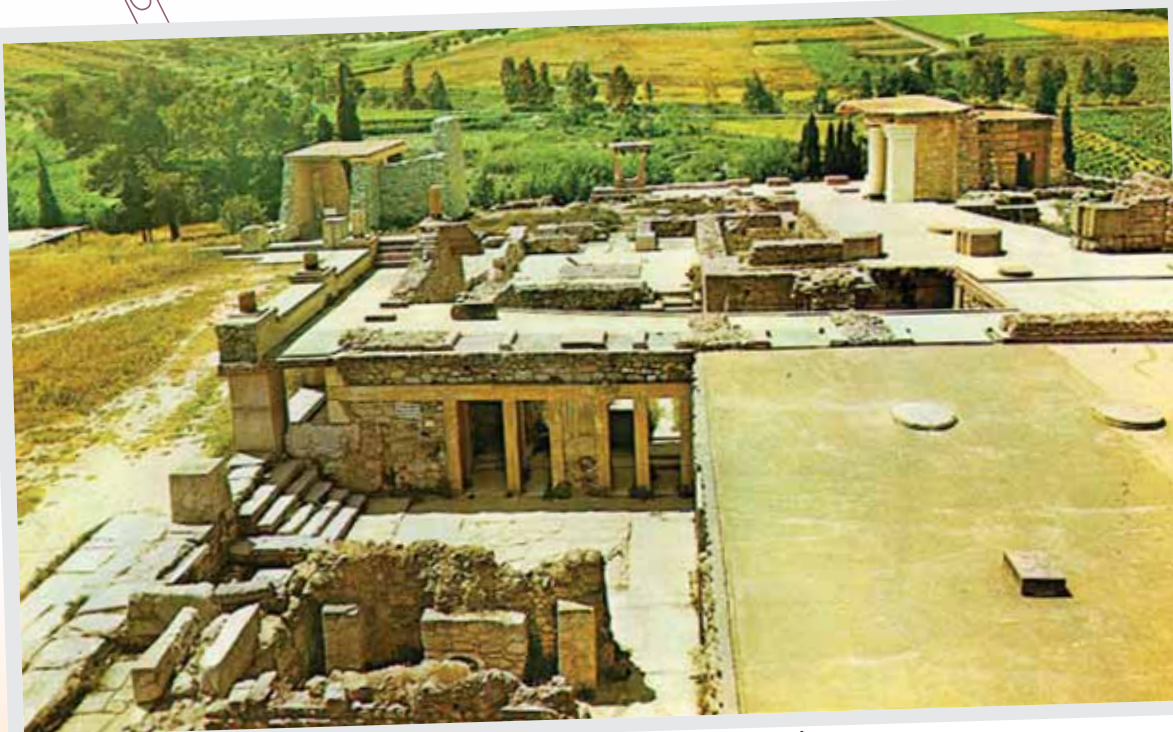
Πού και πώς έκτιζαν τις πόλεις τους οι άνθρωποι κατά την Εποχή του Χαλκού; Μελετώντας πόλεις σε άλλες περιοχές της γης.

Πηγή 2α: Αναπαράσταση του Παλατιού της Κνωσού

Η πόλη της Κνωσού είχε κτιστεί κατά την Εποχή του Χαλκού από τους Μινωίτες. Πού; Στο ύψωμα Κεφάλα, πάνω στα ερείπια ενός νεολιθικού οικισμού. *Περιοχή: Κρήτη, Ελλάδα.*

Πηγή εικόνας: <http://www.crete-kreta.com/knossos>

Πηγή 2β: Φωτογραφία αναστυλωμένων ερειπίων από το παλάτι της Κνωσού

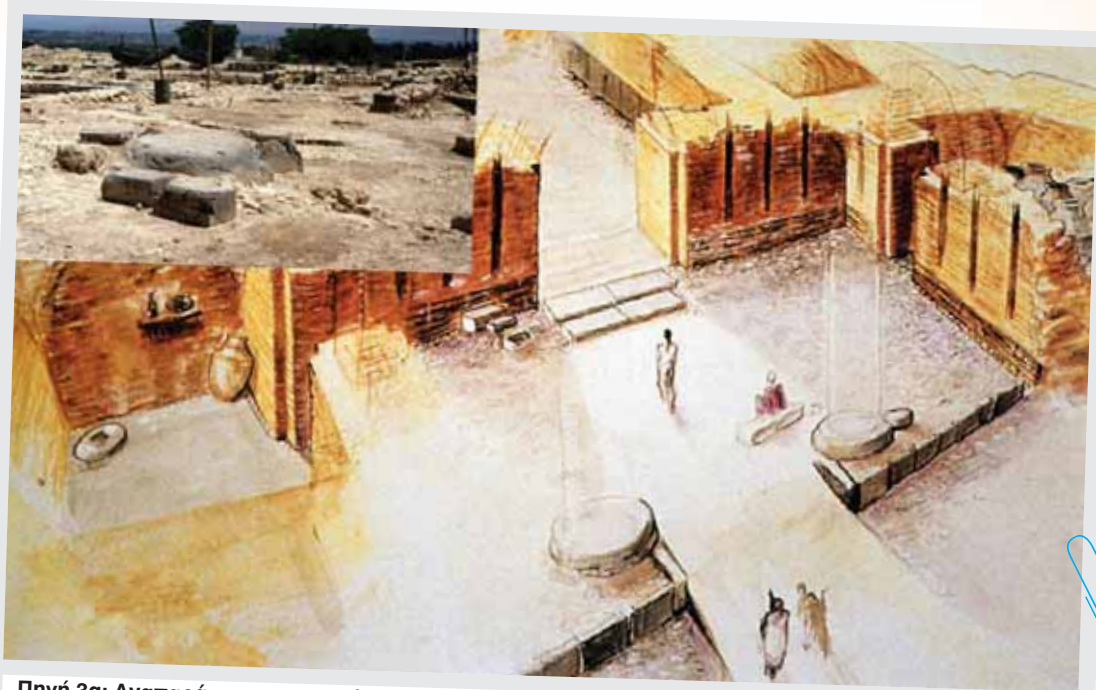
Η πόλη της Κνωσού είχε κτιστεί κατά την Εποχή του Χαλκού από τους Μινωίτες. Πού; Στο ύψωμα Κεφάλα, πάνω στα ερείπια ενός νεολιθικού οικισμού. *Περιοχή: Κρήτη, Ελλάδα.*

Πηγή φωτογραφίας: http://www.travel-to-crete.com/page.php?page_id=103

Εποχή του Χαλκού**Πώς και γιατί μετακινούμαστε;**

Πού και πώς έκτιζαν τις πόλεις τους οι άνθρωποι κατά την Εποχή του Χαλκού; Μελετώντας πόλεις σε άλλες περιοχές της γης.

Πηγή 3α: Αναπαράσταση της εισόδου του παλατιού της πόλης Χαζόρ

Το παλάτι και η πόλη της Χαζόρ είχε κτιστεί κατά την Εποχή του Χαλκού από τους Χανανίτες. Πού; κοντά στη μεγαλύτερη λίμνη με πόσιμο νερό τη «Θάλασσα της Γαλιλαίας», πάνω σε ένα ύψωμα, από το οποίο φαινόταν μια άλλη λίμνη (Λίμνη Μερόμ). Περιοχή σημερινής Παλαιστίνης και Ισραήλ.
 Πηγή φωτογραφίας και εικόνας: <http://cnes.cla.umn.edu/courses/archaeology/Hazor/HazorLBPalaceEntrance.html>
 Φωτογραφία ©The Department of Classical and Near Eastern Studies and The University of Minnesota.

Πηγή 3β: Αεροφωτογραφία των ερειπίων της πόλης Χαζόρ που βρέθηκαν μετά από ανασκαφές

Το παλάτι και η πόλη της Χαζόρ είχε κτιστεί κατά την Εποχή του Χαλκού από τους Χανανίτες. Πού; κοντά στη μεγαλύτερη λίμνη με πόσιμο νερό τη «Θάλασσα της Γαλιλαίας», πάνω σε ένα ύψωμα, από το οποίο φαινόταν μια άλλη λίμνη (Λίμνη Μερόμ). Περιοχή σημερινής Παλαιστίνης και Ισραήλ.
 Πηγή αεροφωτογραφίας: http://www.bible-archaeology.info/bible_city_hazor.htm

Εποχή του Χαλκού**Πώς και γιατί μετακινούμαστε;**

Πού και πώς έκτιζαν τις πόλεις τους οι άνθρωποι κατά την Εποχή του Χαλκού; Μελετώντας πόλεις σε άλλες περιοχές της γης.

Πηγή 4α: Αναπαράσταση μέρους των τειχών της πόλης Χαπούσας
 Η πόλη της Χαπούσας ήταν πρωτεύουσα των Χετταίων και είχε κτιστεί κατά την Εποχή του Χαλκού. Πού; Σε μια πολύ εύφορη περιοχή, κοντά σε ποταμό, και δάση. *Περιοχή Ανατολίας.*
 Πηγή φωτογραφίας: <http://www.hattuscha.de/English/citywall.htm>

Πηγή 4β: Αεροφωτογραφία μέρους των ερειπίων της πόλης Χαπούσας
 Η πόλη Χαπούσας ήταν πρωτεύουσα των Χετταίων και είχε κτιστεί κατά την Εποχή του Χαλκού. Πού; Σε μια πολύ εύφορη περιοχή, κοντά σε ποταμό, και δάση. *Περιοχή Ανατολίας.*
 Πηγή αεροφωτογραφίας: <http://i-cias.com/e.o/hattusha.htm> Αεροφωτογραφία: Yann Arthus-Bertrand/Corbis

Εποχή του Χαλκού**Πώς και γιατί μετακινούμαστε;**

Πού και πώς έκτιζαν τις πόλεις τους οι άνθρωποι κατά την Εποχή του Χαλκού; Μελετώντας πόλεις σε άλλες περιοχές της γης.

Πηγή 5α: Αναπαράσταση της πόλης των Μυκηνών

Η πόλη των Μυκηνών είχε κτιστεί κατά την Εποχή του Χαλκού από τους Μυκηναίους.
 Πού; Σε ύψωμα, από το οποίο μπορούσαν να δουν από την Αργολίδα μέχρι τον Σαρωνικό κόλπο.
 Περιοχή: σημερινή Πελοπόννησος, Ελλάδα
 Πηγή: http://employees.oneonta.edu/farberas/arth/arth209/minoan_mycenaean.html

Πηγή 5β: Αεροφωτογραφία της πόλης των Μυκηνών

Η πόλη των Μυκηνών είχε κτιστεί κατά την Εποχή του Χαλκού από τους Μυκηναίους.
 Πού; Σε ύψωμα, από το οποίο μπορούσαν να δουν από την Αργολίδα μέχρι τον Σαρωνικό κόλπο.
 Περιοχή: σημερινή Πελοπόννησος, Ελλάδα
 Πηγή: http://employees.oneonta.edu/farberas/arth/Images/ARTH209images/Mycenaean/Mycenae_aerial.jpg

Εποχή του Χαλκού**Πώς και γιατί μετακινούμαστε;****Σε τι διαφέρει η Μυθολογία από την Ιστορία;****Το παλάτι της Κνωσού****Κείμενο Α**

Σύμφωνα με τους ελληνικούς μύθους, τους οποίους οι άνθρωποι διηγούνταν από τα αρχαία χρόνια, το παλάτι της Κνωσού βρισκόταν στην Κρήτη.

Ήταν ένα μεγάλο και εντυπωσιακό κτήριο. Κάτω από το παλάτι ήταν κτισμένος ο Λαβύρινθος, ο οποίος ήταν ένα πολύπλοκο κτίσμα, με πολλούς διαδρόμους και δωμάτια. Ήταν αδύνατον κάποιος να βγει από τον Λαβύρινθο.

Σύμφωνα με τους μύθους το παλάτι κτίστηκε την εποχή του Μίνωα. Το έκτισε ο Δαίδαλος, ο οποίος ήταν ένας σπουδαίος τεχνίτης από την Αθήνα. Το έκτισε μετά από διαταγή του Μίνωα, του βασιλιά της Κρήτης.

Στο παλάτι ζούσε ο βασιλιάς με την οικογένειά του. Κάτω από το παλάτι, μέσα στον Λαβύρινθο, ζούσε ο Μινώταυρος, που ήταν ένα τέρας με κεφάλι ταύρου και σώμα ανθρώπου.

Σύμφωνα με το κείμενο Α, από πού μαθαίνουμε για το παλάτι της Κνωσού;

Σύμφωνα με το κείμενο Β, από πού μαθαίνουμε για το παλάτι της Κνωσού;

Κείμενο Β

Το παλάτι της Κνωσού, στην Κρήτη, ανακαλύφθηκε μετά από ανασκαφές του Άγγλου αρχαιολόγου, Άρθουρ Έβανς.

Από τα ερείπια του παλατιού φαίνεται ότι ήταν ένα πολύ μεγάλο και πολύπλοκο κτίσμα. Τα αρχαιολογικά ευρήματα, επίσης, δείχνουν πώς στο παλάτι υπήρχαν χώροι, όπου έμεναν άνθρωποι, καθώς επίσης και εργαστήρια, αποθήκες και ιερά.

Από τα αρχαιολογικά ευρήματα φαίνεται ότι το παλάτι κτίστηκε κατά την Εποχή του Χαλκού, αλλά δεν γνωρίζουμε τα ονόματα των ανθρώπων που το έκτισαν.

Το μεγάλο μέγεθος δείχνει ότι πιθανόν στο παλάτι να ζούσαν πολλά άτομα: η βασιλική οικογένεια, ιερείς, τεχνίτες, υπηρέτες, αποθηκάριοι.

Εποχή του Χαλκού**Πώς και γιατί μετακινούμαστε;****Σε τι διαφέρει η Μυθολογία από την Ιστορία;****Το παλάτι της Κνωσού****Συζητώ με το παιδί που κάθεται δίπλα μου:**

1. Πού βρισκόταν το παλάτι της Κνωσού;
2. Πώς ήταν το παλάτι της Κνωσού;
3. Ποιος το έκτισε;
4. Ποιοι ζούσαν σε αυτό;

Συναποφασίζουμε και καταγράφουμε τις απαντήσεις μας στους πιο κάτω κύκλους, αφού πάρουμε πληροφορίες για κάθε ερώτηση, τόσο από το Κείμενο Α, όσο και από το Κείμενο Β.

Γράφουμε εδώ τις πληροφορίες από το κείμενο Α

Γράφουμε εδώ τις κοινές πληροφορίες που εντοπίζουμε στο κείμενο Α και στο κείμενο Β

Γράφουμε εδώ τις πληροφορίες από το κείμενο Β

Εποχή του Χαλκού**Πώς και γιατί μετακινούμαστε;****Σε τι διαφέρει η Μυθολογία από την Ιστορία;****Μελετώ μύθους από την Ελλάδα.****Στο παλάτι του Μίνωα: Μινώταυρος – Θησέας – Αιγέας - Μίτος της Αριάδνης¹**

«Ο Μίνωας, μετά από χρησμό που πήρε από το Μαντείο των Δελφών, ζήτησε από τον Δαίδαλο, τον Αθηναίο να φτιάξει ένα κτίσμα, τον Λαβύρινθο, ώστε να κλειστεί μέσα το θηρίο, ο Μινώταυρος.

Όταν ο γιος του Μίνωα, Ανδρόγεωσ πήρε μέρος σε αθλητικούς αγώνες στην Αθήνα (Παναθήναια) και νίκησε, οι Αθηναίοι του ζήτησαν να τους απαλλάξει από έναν επικίνδυνο αγριόχοιρο, που τους κατέστρεφε τις φυτείες τους. Ο Ανδρόγεωσ δέχτηκε, όμως τραυματίστηκε θανάσιμα από τον αγριόχοιρο. Ο Μίνωας θεώρησε ότι για το χαμό του γιού του ευθύνονταν οι Αθηναίοι και τότε κήρυξε πόλεμο εναντίον τους, στον οποίο και νίκησε. Ως ποινή όρισε, κάθε χρόνο, επτά νέοι Αθηναίοι και επτά νέες Αθηναίες, να στέλνονται στην Κρήτη, τροφή για τον Μινώταυρο.

Ο Θησέας, που ήταν γιος του βασιλιά της Αθήνας, Αιγέα, όταν ήρθε ο καιρός να σταλούν 7 νέοι και 7 νέες στην Κρήτη, ζήτησε από τον πατέρα του να πάει ανάμεσα στους 7 νέους για να αντιμετωπίσει τον Μινώταυρο. Ο πατέρας του δέχτηκε με δυσκολία. Προτού φύγει όμως ο Θησέας, ο πατέρας του ο Αιγέας του είπε: «Αν καταφέρεις να νικήσεις τον Μινώταυρο, να βγάλεις τα μαύρα πανιά του караβιού και να βάλεις άσπρα. Έτσι, όταν θα αντικρύσω το καράβι από μακριά, να ξέρω αν είσαι ζωντανός ή νεκρός». Ο Θησέας το υποσχέθηκε.

Όταν ο Θησέας έφτασε στην Κρήτη, γνώρισε την κόρη του Μίνωα, την Αριάδνη και την ερωτεύτηκε. Η Αριάδνη, που συμπάθησε κι αυτή τον Θησέα, του έδωσε ένα κουβάρι κλωστή (ο μίτος της Αριάδνης), ώστε όταν θα έμπαινε στον Λαβύρινθο να το ξετυλίγει για να μπορέσει έπειτα, αφού σκοτώσει το Μινώταυρο, να βρει την έξοδο.

Ο Θησέας πράγματι, σκότωσε το τέρας και χρησιμοποιώντας τον Μίτο της Αριάδνης, κατάφερε να βγει από τον Λαβύρινθο. Η Αριάδνη αποφάσισε να φύγει μαζί του και με τους συντρόφους του άνοιξαν τα πανιά για την Αθήνα. Όμως ξέχασαν να αλλάξουν τα πανιά, όπως υποσχέθηκαν στον Αιγέα. Μόλις είδε τα μαύρα πανιά του караβιού από μακριά, ο Αιγέας νόμισε ότι ο Θησέας πέθανε και έπεσε στη θάλασσα και πνίγηκε. Από τότε η θάλασσα αυτή ονομάστηκε «Αιγαίο πέλαγος». Ο Θησέας θρήνησε τον πατέρα του. Έγινε βασιλιάς και κυβέρνησε δίκαια και για πολλά χρόνια την Αθήνα».

1. Διασκευή των πιο πάνω μύθων, με βάση την ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια www.wikipedia.org και άλλες πηγές (ο μύθος μπορεί να βρεθεί σε διάφορες παραλλαγές ή εκδοχές), όπως για παράδειγμα στο σχολικό βιβλίο *Ιστορία Γ΄ Δημοτικού. Από τη Μυθολογία στην Ιστορία*, Εκδόσεις ΟΕΔΒ, σσ. 42-48.

Εποχή του Χαλκού

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Σε τι διαφέρει η Μυθολογία από την Ιστορία;

Δαίδαλος και Ίκαρος²

Ο Δαίδαλος ήταν από τους πιο σπουδαίους τεχνίτες της εποχής. Όταν πήγε στο νησί της Κρήτης μαζί με τον γιο του Ίκαρο, έφτιαξε ένα εξαιρετικό παλάτι για το Μίνωα. Το παλάτι ήταν τεράστιο, με πολλά δωμάτια και διαδρόμους, που μόνο με σχέδιο μπορούσε κάποιος να επισκεφθεί όλους τους χώρους του! Στα υπόγεια μέρη του παλατιού, λέγεται ότι ζούσε το τέρας του Μίνωα, ο Μινώταυρος. Ο χώρος αυτός ήταν τόσο μεγάλος και πολύπλοκος που ονομάστηκε «λαβύρινθος».

Ο Μίνωας ενθουσιάστηκε από το παλάτι που έφτιαξε ο Δαίδαλος. Του απαγόρευσε όμως να γυρίσει πίσω στην Αθήνα, την πατρίδα του, μήπως και φανερώσει το σχέδιο του λαβυρίνθου σε κάποιον άλλο. Απελπισμένοι, Δαίδαλος και Ίκαρος, έψαχναν τρόπο να ξεφύγουν από τον Μίνωα.

Τελικά, σκέφτηκαν να πετάξουν όπως τα πουλιά! Ήταν η μόνη λύση να φύγουν από το νησί. Με πολλή υπομονή, έφτιαξαν φτερά, χρησιμοποιώντας πούπουλα και κερί. Τα φτερά αυτά, τα φόρεσαν στους ώμους τους και πέταξαν στον ουρανό.

Οι οδηγίες του Δαίδαλου ήταν να μην πετάνε πολύ ψηλά, για να μη λιώσει το κερί των φτερών από τη ζέστη του ήλιου, αλλά ούτε και πολύ χαμηλά, για να μη λυθούν τα φτερά από την υγρασία της θάλασσας. Ο Ίκαρος, όμως, γοητευμένος από την πτήση, παράκουσε την εντολή του πατέρα του και πέταξε ψηλά, με αποτέλεσμα να λιώσει το κερί, να αποκολληθούν τα φτερά, να πέσει στη θάλασσα και να χάσει τη ζωή του. Η θάλασσα αυτή ονομάστηκε από τότε Ικάριο Πέλαγος και το κοντινότερο νησί Ικαρία.

2. Διασκευή του μύθου του Δαίδαλου και Ίκαρου, με βάση την ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια www.Wikipedia.org και άλλες πηγές (ο μύθος μπορεί να βρεθεί σε διάφορες παραλλαγές ή εκδοχές), όπως για παράδειγμα στο σχολικό βιβλίο Ιστορίας *Ιστορία Γ΄ Δημοτικού. Από τη Μυθολογία στην Ιστορία* σ. 48, όπου βρίσκεται και η σχετική εικόνα.

Εποχή του Χαλκού**Πώς και γιατί μετακινούμαστε;****Σε τι διαφέρει η Μυθολογία από την Ιστορία;****Η Αργοναυτική Εκστρατεία και το χρυσόμαλλο δέρας³**

«Στο βουνό Πήλιο της Θεσσαλίας, στη σπηλιά ενός Κενταύρου, μεγάλωνε ένα παιδί. Ήταν ο Ιάσοντας, ένας ακόμα ήρωας της ελληνικής μυθολογίας, που θα πήγαινε κάποια μέρα, μαζί με άλλους ήρωες, τους Αργοναύτες, να φέρει το χρυσόμαλλο δέρας στην Ελλάδα. Το ταξίδι αυτό ονομάστηκε Αργοναυτική εκστρατεία.

Το χρυσόμαλλο δέρμα ενός κριαριού (ή δέρας όπως λεγόταν), βρέθηκε σε μια μακρινή περιοχή, την Κολχίδα. Κρεμόταν για χρόνια στα κλαδιά μιας ιερής βελανιδιάς. Το πήρε εκεί ο Φρίξος, όταν έστειλε η μητέρα του το χρυσόμαλλο κριάρι για να απομακρύνει εκείνον και την αδελφή του, Έλλη και να τους γλυτώσει από τη θυσία. Κατά τη διάρκεια όμως του ταξιδιού τους με το ιπτάμενο, χρυσόμαλλο κριάρι, η Έλλη έπεσε και πνίγηκε στη θάλασσα. Από τότε, το σημείο εκείνο της θάλασσας ονομάζεται Ελλήσποντος. Όταν το κριάρι ολοκλήρωσε την αποστολή του, το δέρμα του, φυλαγόταν από ένα δράκο.

Χρόνια μετά, ο βασιλιάς του Πηλίου, Αίσοντας εκδιώχθηκε από τον θρόνο του, από τον αδελφό του Πελίας. Ο Αίσοντας πήρε τον γιο του Ιάσωνα σε ένα Κένταυρο, για να μεγαλώσει μαζί του. Όταν μεγάλωσε ο Ιάσοντας αποφάσισε να πάρει πίσω το θρόνο του πατέρα του. Στον δρόμο για το Πήλιο έχασε το ένα σάνταλο που φορούσε. Μόλις έφθασε στο Πήλιο, ο Πελίας φοβήθηκε μόλις είδε τον Ιάσωνα με το ένα σάνταλο, γιατί ο χρησμός που πήρε από το Μαντείο του είπε «Να φοβάσαι τον μονοσάνδαλο». Έτσι, ο Πελίας είπε στον Ιάσωνα, ότι θα του δώσει πίσω τον θρόνο αρκεί να πάει να φέρει το Χρυσόμαλλο δέρμα από την Κολχίδα στο Πήλιο.

Ο Ιάσοντας ετοίμασε ένα καράβι, την Αργώ και ξεκίνησε μαζί με άλλους ναύτες (όπως ο Ηρακλής, ο Θησέας, ο Ορφέας, που ονομάστηκαν Αργοναύτες) για να πάρει το δέρμα. Η εκστρατεία αυτή ονομάστηκε «Αργοναυτική εκστρατεία». Με την «Αργώ» πέρασαν από τις Συμπληγάδες πέτρες που ανοιγόκλειναν, αφού προηγουμένως άφησαν ένα περιστέρι να περάσει όπως τους είπε ένας μάντης. Οι Συμπληγάδες πέτρες κτύπησαν λίγο την «Αργώ» στην άκρη της, όπως ακριβώς χτύπησαν την ουρά του περιστεριού.

Όταν κατάφεραν να φτάσουν στην Κολχίδα βρήκαν το χρυσόμαλλο δέρμα. Με τη βοήθεια της Μήδειας, της κόρης του βασιλιά της Κολχίδας, ο Ιάσοντας και οι σύντροφοί του κατάφεραν να σκοτώσουν τους γίγαντες της περιοχής και να κοιμίσουν τον δράκο. Άρπαξαν το χρυσόμαλλο δέρμα και μπήκαν στην «Αργώ». Επέστρεψαν στο Πήλιο, όπου ο Ιάσοντας βασιλέψε για πολλά χρόνια.»

3. Περίληψη του μύθου της Αργοναυτικής Εκστρατείας, με βάση το βιβλίο *Ιστορία Γ΄ Δημοτικού. Από τη Μυθολογία στην Ιστορία* (σσ. 49-56).

Εποχή του Χαλκού

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Σε τι διαφέρει η Μυθολογία από την Ιστορία;

Ιλιάδα: Ο Τρωικός πόλεμος⁴

«Σύμφωνα με το έπος (ποίημα) του Ομήρου, ο μεγαλύτερος πόλεμος της αρχαιότητας ήταν ο Τρωικός Πόλεμος, αφού διήρκησε δέκα ολόκληρα χρόνια! Αφορμή του πολέμου αυτού ήταν μια γυναίκα, η ωραία Ελένη, η γυναίκα του βασιλιά της Σπάρτης Μενέλαου, την οποία έκλεψε ο Πάρις, ο γιος του βασιλιά της Τροίας.

Μόλις οι Αχαιοί έμαθαν ότι ο Πάρις έκλεψε την ωραία Ελένη, συγκέντρωσαν στρατό και καράβια, όρισαν για αρχηγό τους τον Αγαμέμνονα, τον βασιλιά των Μυκηνών και ετοιμάστηκαν να ξεκινήσουν για την Τροία. Στο σημείο όπου συγκεντρώθηκαν οι Αχαιοί, δεν φυσούσε άνεμος γιατί έπρεπε να γίνει η θυσία της κόρης του Αγαμέμνονα, της Ιφιγένειας. Η θυσία, όμως δεν έγινε αφού την Ιφιγένεια την πήρε η θεά Άρτεμις και στη θέση της άφησε ένα ελάφι. Έτσι, φύσηξε ο άνεμος και φούσκωσε τα πανιά στα καράβια των Αχαιών, που ξεκίνησαν με προορισμό την Τροία.

Πολλά σπουδαία παλικάρια πολέμησαν: ο Αχιλλέας, ο Πάτροκλος, ο Διομήδης, ο Αϊάντας, ο Οδυσσέας και άλλοι. Από την πλευρά των Τρώων, ο Έκτορας και ο Πάρις, τα πριγκιπόπουλα της Τροίας. Μέχρι και οι Θεοί του Ολύμπου χωρίστηκαν σε δύο αντίπαλες ομάδες στον πόλεμο αυτό. Κάποιοι υποστήριζαν τους Αχαιούς και κάποιοι τους Τρώες.

Στον δέκατο χρόνο συνέβησαν, σύμφωνα με τον Όμηρο, τα πιο σημαντικά γεγονότα! Τσακώθηκαν ο Αχιλλέας και ο Αγαμέμνονας, πέθανε ο Πάτροκλος που ήταν φίλος του Αχιλλέα, ο Αχιλλέας σκότωσε τον Έκτορα, ο Πάρις κατάφερε να πετύχει με βέλος τον Αχιλλέα στη φτέρνα και να τον σκοτώσει. Κανένας, όμως από τους δύο αντιπάλους δεν κατάφερε να νικήσει.

Τη λύση έδωσε ο πολυμήχανος Οδυσσέας, ο οποίος σκέφτηκε ένα πολύ έξυπνο σχέδιο. Κατασκεύασε ένα ξύλινο άλογο, τον «Δούρειο Ίππο», μέσα στην κοιλιά του οποίου θα κρύβονταν αρκετοί Αχαιοί στρατιώτες. Οι υπόλοιποι θα έφευγαν, ώστε να νομίζουν οι Τρώες, ότι οι Αχαιοί εγκατέλειψαν τον πόλεμο. Οι Τρώες μόλις είδαν το ξύλινο άλογο πίστεψαν ότι ήταν δώρο των Θεών! Το μετέφεραν μέσα στα τείχη της Τροίας και από τη χαρά τους γλεντούσαν όλη μέρα. Το βράδυ οι Αχαιοί κατέβηκαν από την κοιλιά του αλόγου, άνοιξαν τις πύλες των τειχών για να μπουν και οι υπόλοιποι στρατιώτες, με αποτέλεσμα να νικήσουν τους Τρώες μέσα στην πόλη τους! Έκαψαν ολόκληρη την Τροία, ακόμα και τους ναούς των Θεών...».

4. Περίληψη της Ιλιάδας, του αρχαίου ποιητή Όμηρου, με βάση το βιβλίο *Ιστορία Γ' Δημοτικού. Από τη Μυθολογία στην Ιστορία* (σσ. 81-95).

Εποχή του Χαλκού

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Σε τι διαφέρει η Μυθολογία από την Ιστορία;

Οδύσσεια: Οι περιπέτειες του Οδυσσέα – Κύκλωπας – Η επιστροφή στην Ιθάκη⁵

«Αφού έπεσε η Τροία και τελείωσε ο δεκάχρονος Τρωικός πόλεμος, τα πλοία των Αχαιών πήραν τον δρόμο της επιστροφής. Οι Θεοί όμως, ήταν θυμωμένοι με τους Αχαιούς αφού έκαψαν τους ναούς τους μέσα στην Τροία. Οι περισσότεροι Αχαιοί κατάφεραν τελικά να γυρίσουν πίσω στα σπίτια τους. Κάποιοι ήρθαν και στην Κύπρο, όπου έφτιαξαν-ίδρυσαν πόλεις. Τις μεγαλύτερες περιπέτειες όμως, τις έζησε ο πολυμήχανος Οδυσσέας, ο οποίος περιπλανήθηκε για άλλα δέκα χρόνια σε τόπους μακρινούς και θάλασσες μέχρι να φτάσει στην πατρίδα του, το νησί Ιθάκη.

Οι περιπέτειες του Οδυσσέα ήταν πολλές: στους Κίκονες, στους Λωτοφάγους, στο νησί των Κυκλώπων, στο νησί του θεού των ανέμων του Αιόλου, στους Λαιστρυγόνες και στο νησί της μάγισσας Κίρκης. Επίσης, πήγε στον Άδη (εκεί όπου πηγαίνουν οι νεκροί), στις Σειρήνες, στη Σκύλλα και τη Χάρυβδη, στο νησί του Ήλιου, στο νησί της Καλυψούς και στο νησί των Φαιάκων.

Θα σταθούμε σε έναν σημαντικό μύθο: αυτό των Κυκλώπων. Ποιοι ήταν οι Κύκλωπες; Ήταν πανύψηλοι, δυνατοί γίγαντες με ένα μάτι! Ο Κύκλωπας Πολύφημος μόλις είδε τον Οδυσσέα και τους συντρόφους του, άρπαξε ορισμένους και τους έφαγε. Ο Οδυσσέας, πολυμήχανος καθώς ήταν, σκέφτηκε ένα σχέδιο. Είπε στον Πολύφημο ότι ονομάζεται «Κανένας». Ύστερα, κατάφερε να μεθύσει τον κύκλωπα και με ένα μυτερό κλαδί κατάφερε να τον τυφλώσει! Τότε ο Πολύφημος φώναζε: «Με τύφλωσε ο Κανένας!» και οι άλλοι κύκλωπες τον ρώτησαν γιατί φωνάζει αφού δεν τον τύφλωσε κανένας!

Οι Κύκλωπες, σύμφωνα με τους μύθους, ήταν αυτοί που κατασκεύασαν τα μυκηναϊκά τείχη, μεταφέροντας τις τεράστιες πέτρες. Γι' αυτό και τα τείχη αυτά ονομάστηκαν «κυκλώπεια τείχη».

Τελικά, ο Οδυσσέας μετά από όλες αυτές τις περιπέτειες, αφού έχασε όλους τους συντρόφους του, έφθασε στην Ιθάκη. Εκεί τον αναγνώρισε μόνο ο σκύλος του και η υπηρέτριά του, από ένα σημάδι στο πόδι. Εκεί συνάντησε τους μνηστήρες που ήθελαν να παντρευτούν τη γυναίκα του Πηνελόπη και να γίνουν αυτοί βασιλιάδες της Ιθάκης. Τελικά, αφού τους νίκησε και τους έδιωξε με τη βοήθεια της θεάς Αθηνάς, ο Οδυσσέας βασιλεύσε με την Πηνελόπη για πολλά χρόνια στην Ιθάκη».

5. Περίληψη της Οδύσσειας, του αρχαίου ποιητή Όμηρου, με βάση το βιβλίο *Ιστορία Γ' Δημοτικού*. Από τη *Μυθολογία στην Ιστορία* (σσ. 81-95). Η εικόνα είναι από αρχαίο ελληνικό αγγείο και βρίσκεται στο ίδιο βιβλίο, σ.84.